

**R. P. Ildephonsi Peñafiel E' Societate Jesu, Quondam In
Cusquensi Collegio Sacrae Theologiae Primarij
Antecessoris ... Theologia Scholastica Naturalis**

Peñafiel, Alonso

Lugduni, M.DC.LXXIIX.

2. Secundum Argumentum principale, & solutiones adversariorum
diluuntur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95871](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95871)

Quæst. VI. Vtrum per omnes potent. & c. 29

tionem; quia hic non queritur de causa, propter quam fiat, sed potius de effectu ipso, qui fit à potentia visiva concipiente rem aliter, ac est in se, quem effectum, ut diximus, propter rationes politas vocamus ens rationis.

SVBSECTIO II.

Secundum argumentum principale ponitur, & solutiones aduersariorum diluuntur.

- 36 Illudens, quod producit, vel quasi producit à visu, dum cognoscit rem aliter ac est, & illud quod producit ab imaginatione, quando imaginatio cognoscit montem aureum, conveniunt vni voce in ratione entis apparentis: sed quod producit imaginatio, est ens rationis, quia est fictum: ergo similiter productum à visu. Item entia illa producta à visu, & imaginatione conveniunt vni voce in ratione entis apparentis, ficti intrinsece cum producto ab intellectu; sed illud ens, quod producit ab intellectu propter illam entitatem quam habet, non veram, sed fictam, non realem, sed apparentem, distinctam ab ente reali, est ens rationis: ergo etiam illud ens productum ab imaginatione, & à visu propter illam entitatem, quam habet, non veram sed fictam, non realem sed apparentem distinctam ab ente reali coloris erit ens rationis.
- 37 Maior sic probatur; quia quemadmodum ens illud quod producit ab intellectu est ens intrinsecum apparet, & non habet esse à parte rei, etiam quod producit à sensibus est ens intrinsecum apparet, & fictum, & non habet esse à parte rei; & sicut illud non habet aliud esse, præter obiectivum in potentia cognoscente, ita similiter hoc non habet aliud esse, præter obiectivum in visu, qui est potentia cognoscens: ergo conveniunt vni voce in ratione entis apparentis: ergo sunt entia rationis.
- 38 Nec potest dici, quod non conveniunt vni voce, cum vnum producat essentialiter ab intellectu, aliud vero non.
- 39 Contra. Adam immediate & solum à Deo fuit productus, & ego à Patre meo: sed Deus, & pater meus distant magis, quam visus, & intellectus, & nihilominus conveniunt vni voce in ratione entis realis: ergo. Deinde, quia intellectus producit essentialiter ab intellectu, & visus non producit nisi à visu, & nihilominus conveniunt vni voce in esse entis realis; licet una sit ab intellectu essentialiter, altera à visu essentialiter, quia utraque habet verum esse à parte rei: ergo similiter conveniunt illa vni voce, licet vnum sit ab intellectu, aliud vero non, cum conveniant in esse intrinseco apparenti fictio solum obiectivo essentialiter hæc enim sunt constitutiva entis rationis.
- 40 Confirmatur; quia illud ens, quod producit à ratione non ideo est ens rationis, quia dependet essentialiter à ratione, alias intellectus esset ens rationis, cum dependeat essentialiter ab illa: ergo in tantum dicitur ens rationis, in quantum dependet à cognitione percipiente rem aliter ac est, & fingente quoddam ens, quod non est à parte rei, sed potius est fictum, apparet, & obiectivum solum in potentia cognoscente, &

ratio est manifesta, quia non est in ente ficto ab intellectu formaliter alia ratio, à qua sumatur illa denominatio, præter esse fictum, & apparet; sed ens productum à sensibus dependet essentialiter à cognitione fingente rem aliter ac est in se, & cognoscente id quod non est, ac si esset, & ex alio capite habet esse apparet, fictum, obiectivum solum in cognitione: ergo merito potest vocari ens rationis color ille, ut distinguatur à colore vero & reali, quia per talem denominationem non intendimus alserere potentiam visivam facere illud ipsum ens apparet, quod intellectus, seu ratio fingit propterea, quia hoc est implicatorium, alias sensus esset intellectus, & cognitio sensitiva, per quam fingitur color esset intellectus, seu ratio, quod nullus etiam amens poterit alserere, solum enim intendimus significare per tale nomen colorem illum non esse verum & realem: sed obiectivum, apparet, & fictum, & similem in suo esse enti ficto, & apparenti fabricato à ratione, seu ab intellectu, in quo nullum inconueniens datur, sicut nullum reperitur in hoc, quod ens fictum & apparet fabricatum ab imaginatione appelletur ab aduersariis ens rationis; licet imaginativa non sit intellectus, & imaginatio, per quam fingitur, non sit ratio, eo quod per talem denominationem intendunt significare quoddam ens ita diminutum, & imperfectum, ut non existat à parte rei: sed solum appareat, dum cognoscitur à potentia, quæ fallitur in tali cognitione: ergo similiter in nostro casu.

Dices cum Smiglesio, ideo intellectum facere ens rationis, non vero sensum, quia intellectus cognoscit aliquod impossibile, sensus vero non cognoscit.

Sed contra; quia potentia visiva cognoscit lucem, ut colorem: sed impossibile est quod lux sit color: ergo potentia visiva cognoscit aliquod impossibile: ergo facit ens rationis. Minor sic probatur. Quia lux distinguitur essentialiter à colore: sed impossibile est, ut id, quod distinguitur ab aliquo essentialiter sit idem cum illo, à quo distinguitur, sicut impossibile est, quod homo sit equus: ergo impossibile est quod lux sit color. Maior prima & præcipua sic probatur, quia dum potentia visiva videt lucem refractam in collo columbæ, videt illam ut colores varios, & dum à longe videt montem opaca luce imbutum, cognoscit illum, ac cæruleum: ergo potentia visiva cognoscit lucem ac si esset color.

Vrgetur, quia dum visus videt illum colorem viridem v.g. in aquis maris, & per vitrum triangulare varietatem colorum, fallitur visus in cognoscenda luce: ergo cognoscit lucem falsam, hoc est aliter ac est, nimirum cognoscendo lucem ut colores, cum non sit verè color, sed potius lux distincta à colore. Antecedens evidens est, omnibusque Philosophis conceditur, consequentia sic probatur; quia nihil aliud est falli cognitionem circa aliquod obiectum, quam non conformari cum illo, vel cognoscere illud alio modo, ac est; sed potentia visiva dum cognoscit lucem cognoscit illam alio modo ac est, percipiendo illam per modum coloris: ergo fallitur in tali cognitione, ac proinde cognoscit aliquod impossibile in actu exercito.

Vrgetur; intellectus quando concipit relationem superioritatis in natura respectu individuum,

rum, & quando concipit Angelum ad modum iuuentis alati, concipit aliquid impossibile sufficiens ad productionem entis rationis, quia concipit spiritum ad modum corporis, & quod non potest esse superius à parte rei ad modum superioris, quod obiectum impossibile dicitur, quia impossibile est, ut existat à parte rei spiritus ut corpus, & natura identificata cum indiuiduis, ut superior respectu illorum: sed potentia visiva cognoscit eam ut colorem, & cælum incapax omnis coloris ac si haberet colorem: ergo cognoscit aliquod impossibile sufficiens ad productionem entis rationis apparentis, & fictitij, quia omnino impossibile est ut lux à parte rei sit color, & ut cælum imbuatur colore ceruleo.

44 Deinde interrogo ab aduersariis, quare ille color fictus à visu non sit impossibilis, sed possibilis. Respondent, quia Deus potest facere colorem cœruleum similem illi, sed contra: ergo similiter est possibilis senectus in Patre aeterno ficta, & iuuentus allata in Angelo, & qualitas nigra, quæ concipitur in aëre, quando concipimus tenebras, quia Deus potest facere in hominibus senectutem illi similem, sicut potest facere qualitatem nigram similem illi, & iuuentutem allatam similem iuuentuti fictæ in Angelo, ac proinde talia entia non erunt entia rationis; atqui hoc est falsum, quia talis senectus in Patre aeterno, iuuentus in Angelo, & qualitas nigra in aëre sunt entia rationis, & habent impossibilitatem necessariam ad hoc, nam licet Deus faciat alias similes his, non tamen ideo hæc sunt possibiles: sed impossibiles, quia res non dicuntur possibiles, nisi à propria indiuidua possibilitate, & non ab aliena alterius à se distinctæ. Vergetur nam ille color, licet sit possibilis à parte rei cum existentia reali, nihilominus non est possibilis à parte rei à Deo cum existentia ficta, & apparenti, quia implicat simul à parte rei existere, & existeret per fictam, & apparentem existentiam: sed iste color, qui producit à visu cognoscibiliter producit, & est cum existentia apparenti, & fictitia, ac proinde sine existentia vera, & reali: ergo hic color, qui producit à visu, & obiectivè existit in potentia visiva non potest produci à Deo, sicut non potest produci ab ipso propter eandem rationem id, quod fingitur ab intellectu.

Vnde si aliquis diceret, ens fictum ab intellectu non esse impossibile: sed possibile hoc discursu evidenti convinceretur. Quia vel illud ens esset possibile, quia quatenus cognoscitur ab intellectu cum illa existenti, & fictitia potest fieri à Deo, vel quia aliud ens simile illi potest fieri ab ipso: sed neque primum neque secundum obstat: ergo falsa est solutio; non primum, quia licet illud ens esset possibile, & posset existeret à parte rei, tamen non potest existeret à parte rei cum existentia illa imaginaria, & per consequens sic non est possibile; ergo non obstat primum, neque secundum; quia per vos etiam Deus potest facere alias relationes similes relationibus rationis, & ideo sunt cum fundamento in re, & nihilominus illæ relationes sunt fictitiæ, & ens rationis: ergo similiter licet possit facere Deus aliud ens absolutum simile illi, quod fingit intellectus, non ideo desinet esse ens fictum, & rationis, nam sicut licet existat aliud simile huic, non existit hoc à parte rei, quod fingitur à ratione, ita similiter licet aliud simile huic sit

possibile, nihilominus tamen hoc absolutum, quod fingitur à ratione, non est possibile, quia ipsum ut sic non potest existeret à parte rei, licet aliud simile illi possit existeret; si autem dicas propter eandem rationem relationem illam non esse ens rationis: ergo nullum est ens rationis fictum ab intellectu cum fundamento in re, quia Deus potest facere entia similia à parte rei his, quæ finguntur cum fundamento in re ab intellectu, quod est summum absurdum, ex cuius conclusionem manifestè colligitur evidentem esse demonstrationem nuper dictam, quæ talia absurda fateri cogit aduersarios, qui veritatem nostram negant.

Dices evidenter esse hanc ratiocinationem in intellectu, ac proinde omne ens fictum ab illo esse ens rationis: ex hoc tamen non posse colligi, potentiam visivam facere ens rationis, quia color, qui fingitur à potentia visiva non est impossibilis.

Sed contra manifestè, quia solum mutata materia de ente ficto ab intellectu in ens fictum à potentia visiva, potest applicari eadem demonstratio seu argumentatio formaliter, quare si in ente ficto ab intellectu est evidens, sine dubio erit evidens in colore ficto à potentia visiva; quod autem eadem demonstratio possit applicari, patet manifestè ex hac applicatione.

Quia vel ille color possibilis esset, quia quatenus cognoscitur à potentia visiva cum illa existentia apparenti, & fictitia, potest fieri à Deo, vel quia alius color similis illi potest fieri ab ipso: sed neque primum; neque secundum obstat: ergo falsa est solutio, non primum, quia licet color esset possibilis, & posset existeret à parte rei, tamen non potest existeret à parte rei cum existentia illa imaginaria & ficta per visum, ac per consequens hic ut fingitur à visu non est possibilis: ergo non obstat primum.

Neque obstat secundum; quia etiam per vos, licet Deus possit facere alia entia similia fictis ab intellectu, nihilominus illa sunt vera entia rationis; quia sunt solum obiectiva in intellectu, & non habent verum esse à parte rei: ergo similiter licet possit facere Deus alios colores similes illis, quos potentia visiva fingit in cælo, & in montibus, nihilominus tamen illi erunt vera entia rationis, & colores impossibiles, quia licet alij similes illis possint existeret à parte rei, nihilominus tamen isti, ut finguntur à visu & prout habent existentiam fictitiam, & solum obiectivam nullo modo possunt existeret à parte rei.

Vltimo confirmatur, impossibile est omnino, quod aliquod subiectum habens negationem formæ sine destructione talis negationis, retinendo illam, & remanendo formaliter sub illa simul afficiatur forma, cuius carentiam, & negationem habet: v. g. impossibile est, ut lapis, qui habet negationem, & carentiam visus prout sic, simul habeat potentiam visivam: sed potentia visiva videt cælum colore affectum quantumvis videt cælum colore affectum quantumvis videt cælum in se habet negationem coloris, quia repugnat habere illum, quia negatio, seu carentia coloris est inseparabilis à cælo: ergo vicarentia coloris est inseparabilis à cælo videt aliquid impossibile in ipso; v. g. ideo intellectus cognoscit aliquid impossibile, quando cognoscit Angelum ad modum corporis, quia cognoscit corporeitatem in illo, qui omnino incapax est illius, &

Quaest. VI. Vtrum per omnes potent. &c. 31

& ex se habet negationem talis rationis: ergo similiter cognosceret visus aliquid impossibile, quia cognoscit colorem in caelo, ubi datur negatio illius.

50 Dicet aduersarius, licet impossibile sit, quod caelum sit ceruleum, nihilominus non cognoscitur à visu ut impossibile formaliter, & sic tantum est materialiter impossibile, & ideo non facit ens rationis.

51 Contra, quia Scotista dum cognoscit distinctionem à parte rei inter attributa diuina, facit ens rationis, quia cognoscit quod non est, ac si esset: sed nihilominus non cognoscit illam distinctionem ut impossibilem, imo maxime possibilem, imo actu necessario existentem cognoscit, & iudicat ita esse, sicut cognoscit: ergo ens rationis producit, licet non cognoscatur esse impossibile.

52 Clarius, Patres antiqui, ut Bernardus, Chrysostomus, &c. qui Angelos corporeos esse iudicabant, faciebant absque dubio entia rationis, cum conciperent esse quod non est, ac si esset, & quod est impossibile in Angelo (ut definitum est cap. firmiter de summa Trin. & fide cathol.) ac si esset possibile illi, imo tantum aberat, ut conciperent esse impossibile id quod concipiebant, quin potius iudicarent non esse impossibile: sed maxime possibile, & actu necessario, & non posse aliter esse: ergo ad faciendum ens rationis nihil obest, ut sit impossibile formaliter &c. & ratio est, ut diximus, quia illud ens sit, vel non sit impossibile formaliter est, & non purum nihil, cum purum nihil nullam habeat causam sui esse, nec connexionem cum ente reali, quam habet necessario color caeli, nec est ens reale: ergo ens rationis, quia non datur medium inter ens rationis, reale, & purum nihil.

53 Nec obstat dicere, quod illud non est obiectum solum in intellectu.

54 Contra, quia haec est petitio principij, idem est, quod quaeritur, & ventiletur, an solum sit productum ab intellectu ens rationis.

55 Vltimo principaliter sic probatur, quia vel solum fit vis in nomine entis rationis vel non, nisi in re: in re non, quia color ille est apparens &c. si in nomine ut solum ens apparens, & fictum per rationem sit nominandum ens rationis, sint, vel non sint alia entia ficta, & apparentia &c. contra, quia iam sunt admitrenda, & multiplicanda alia genera entium, quae nec sint rationis, nec realia, nec purum nihil, nec priuationes, & negationes, quod sic probatur, quia si ens illud apparens intrinsecum quasi productum ratione habet propriam quandam rationem entis condistinctam a reali, & ab entitate producta à sensibus, & solum hoc, & ratione illius vocatur ens rationis, etiam illud ens apparens, quod producit à visu, habet quandam rationem entis condistinctam ab ente reali, & etiam ab ente illo producta à ratione: sed hoc non vocatur ab aduersariis ens rationis: ergo vocabitur ens imaginationis, ens visionis, ens gustus, ens olfactus, ens tactus, & sic erit incidere in incommensurabilem, quod maximum vocant aduersarii, & in quod detrudentes illos, qui dicunt denominationem visi, auditi, & cetera entia extrinseca esse ens rationis, nullam aliam victoriam gloriosorem se reportare velle praedicant, plaudentes manibus praecipue Hurtado, quam extorquere ab aduersariis hanc multitudinem entium, cuius

argumenti non meminerunt, dum nobiscum in arenam literariam descendunt.

Dices, solum denominationem extrinsecam ab actibus intellectus humani, & obiectum fictum per illam esse ens rationis.

Sed contra hanc solutionem retorqueo argumentum, quo vitur P. Hurt. in mei. diff. 19. sect. 1. argumentum enim huius Auctoris sic se habet, quia sicut haec denominatio intellecti nihil ponit intrinsecum in obiecto, ita nec denominationes ab aliis potentiis &c. ergo omnes erunt, aut entia rationis, aut entia realia; si non entia rationis, multiplicabo entia pro multiplicitate potentialium ut ens voluntatis, ens visus, ens auditus, si vero illae denominationes non sunt reale ens, quid sunt, cum nec sint ens reale, nec rationis. Erunt ergo ens visus & auditus, & imaginationis, quod adhuc neque visum, neque auditum, neque imaginatum est; sic Hurtado; quo argumento conuincere se aduersarios asserit, qui dicebant denominationes extrinsecas ab intellectu esse ens rationis, & reliqua non esse ens rationis; ex quo colligit sequi magnum inconueniens, scilicet, multiplicari entia v. g. visus, auditus, imaginationis &c. ego autem contra Patrem Hurt. retorqueo ipsius argumentum. Nam quia intellectus cognoscit quod non est, ac si esset, facit quoddam ens apparens, quod non est reale, sed fictum, & vocatur rationis, ac secunda intentio: sed imaginatio, visus, & ceterae potentiae materiales cognoscentes cognoscunt rem aliter, ac est in se, imaginatio enim cognoscit montem aureum, ac si esset, qui non est à parte rei, & cognoscit colorem ceruleum, qui realiter non existit: ergo faciunt quaedam entia apparentia, & fictitia à paritate rationis, sicut intellectus, quia non datur maior ratio in vno, quam in altero. Tunc sic de illis entibus apparentibus interrogo, an sint entia realia, vel rationis realia non sunt, quia non existunt à parte rei, si autem per te non sunt entia rationis: ergo sunt multiplicanda entia, ac proinde erunt ens visus, ens auditus, ens imaginationis, quod ut asseris nec est visum, nec auditum, nec imaginatum, quare tibi dicendum est aut omnia esse entia rationis, ne sequatur hoc quod tibi videtur magnum inconueniens, de multiplicatione entium, aut asserendum est nullius esse momenti hoc inconueniens contra aduersarios, quia eodem modo te premit, ac illos.

Vltima conclusio: potentia visiva, & ceteri sensus non faciunt relationem rationis, & ratio est manifesta; quia potentia non fingit ens, nisi ad similitudinem illius, quod est obiectum talis potentiae; vnde visus non potest fingere corpus ad similitudinem spiritus, quia spiritus non est obiectum visus; fingit autem colorem, quia color est obiectum adaequatum visus: sed relationes reales non sunt obiectum sensuum: sed potius sunt extra obiectum adaequatum illorum: ergo sensus non possunt fingere relationes rationis.